

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาระบบการจัดการการฝึกงานผ่านอินเทอร์เน็ต โรงเรียนพณิชยการเชียงใหม่ ต้องอาศัยหลักการและทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบต่อไป โดยได้แบ่งเป็นประเภทของเอกสารที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษา และสรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาที่มีหัวข้อและรายละเอียดดังนี้

2.1.1 การจัดการฝึกงานตามหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา

2.1.2 การตัดสินใจ

2.1.3 การศึกษาทางไกล

2.1.4 การนิเทศการศึกษา

2.1.5 การนิเทศทางไกล

2.1.6 เทคโนโลยีทางการศึกษา

2.1.1 การจัดการฝึกงานตามหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา

คู่มือการจัดการฝึกงาน (2546) การสร้างความเข้มแข็งและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ จำเป็นต้องมีกำลังแรงงานในประเทศที่มีคุณภาพ และการอาชีวศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการผลิตแรงงานระดับกลางป้อนให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ สำนักคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้พัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2546 ให้ตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมได้ตรงและรวดเร็ว มียุทธศาสตร์พัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติจริง(Solid Practical) เพื่อให้เกิดความรู้จากการปฏิบัติงาน(Solid Knowledge) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนงานวิชาชีพจากสภาพการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (On the job training) บูรณาการเรียนการสอนในชั้นเรียนกับการฝึกงานในสถานประกอบการเข้าด้วยกัน โดยให้สถานศึกษานำรายวิชาให้ผู้เรียนไปฝึกงานในสถานประกอบการเป็นระยะเวลาครึ่งหลักสูตรหรืออย่างน้อย 1 ภาคเรียน ตามแผนการ

เรียนของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ซึ่งการฝึกงานตามแนวคิดนี้ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงมากขึ้น มีทักษะความสามารถตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์การฝึกงาน

- 1) เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ เพิ่มทักษะ ประสบการณ์การทำงาน การบริหารจัดการ พัฒนาวิชาชีพตามสภาพการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ
- 2) เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงาน และนักศึกษาสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- 3) เพื่อให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีระเบียบวินัย และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ เกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพต่อไปเมื่อสำเร็จการศึกษา
- 5) เพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

ขั้นตอนการดำเนินงานการฝึกงาน

- 1) เตรียมความพร้อมก่อนการฝึกงาน
- 2) ฝึกงานและติดตามการฝึกงาน
- 3) ประเมินผลการฝึกงาน

2.1.2 การตัดสินใจ (Decision Making)

กิตติ ภัคศิวิฒนะกุล (2546) การตัดสินใจ คือ กระบวนการคัดเลือกแนวทางปฏิบัติจากทางเลือกต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งจัดเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ไขปัญหา

กระบวนการตัดสินใจ(Decision Making Process) คือ การกำหนดขั้นตอนในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีลักษณะ ด้วยการกำหนดขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ ซึ่งรูปแบบการตัดสินใจอาจแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

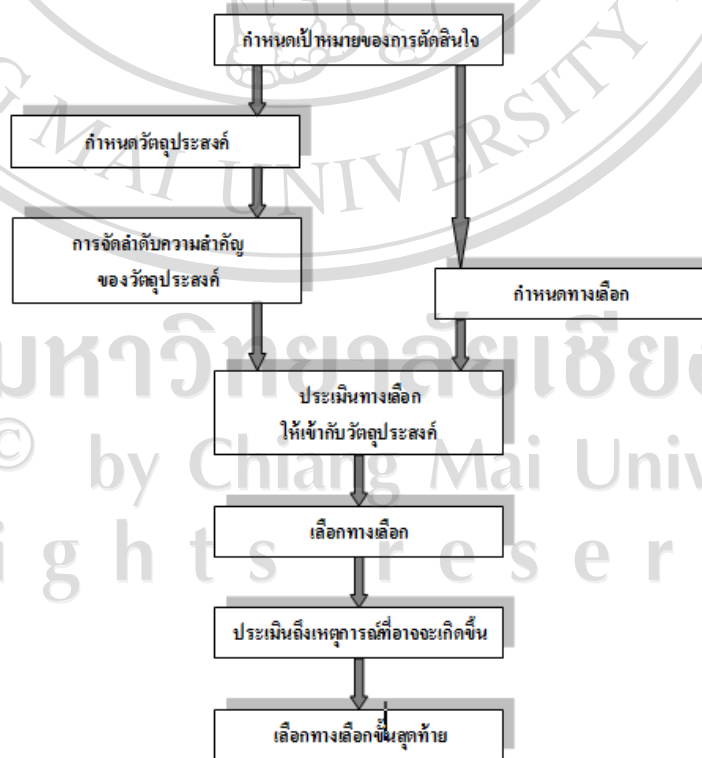
ตัวแบบของการตัดสินใจ (Decision Making Model)

ศรีสมรค์ อินทุจันทร์ยง(2549) ตัวแบบของการตัดสินใจ คือ ตัวแบบของการตัดสินใจที่ใช้อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนในการตัดสินใจของมนุษย์ว่า ดำเนินการอย่างไรบ้าง มีตัวอย่างตัวแบบการตัดสินใจที่ได้รับความนิยมดังนี้

- 1) ตัวแบบการตัดสินใจของ Simon (Simon’s decision making model)
- 2) ตัวแบบการตัดสินใจของ Kepner-Tregoe(K-T: The Kepner-Tregoe Decision-making Method)
- 3) ตัวแบบการตัดสินใจแบบการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น AHP (Analytical Hierarchy Approach)

ตัวแบบการตัดสินใจ Kepner-Tregoe(The Kepner-Tregoe Decision-making Method) Kepner และ Tregoe ได้อธิบายขั้นตอนการตัดสินใจของมนุษย์ว่าประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ

- 1) กำหนดเป้าหมายของการตัดสินใจ
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์
- 3) การจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์
- 4) การกำหนดทางเลือก
- 5) การประเมินทางเลือกเข้ากับวัตถุประสงค์
- 6) การเลือกทางเลือก
- 7) การประเมินถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ
- 8) การเลือกทางเลือกขั้นสุดท้าย

รูป 2.1 แสดงขั้นตอนของตัวแบบการตัดสินใจของ Kepner-Tregoe

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมายของการตัดสินใจ เป็นการจัดทำข้อความ ทั้งนี้สำหรับ เพื่อเป็นการตัดสินใจ อย่างเป็นทางการ โดยเป็นลายลักษณ์อักษร

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการที่เราทำการระบุถึงผลลัพธ์ที่เราต้องการ จากการตัดสินใจ ตามเป้าหมายซึ่งอาจมีมากกว่า 1 รายการ

ขั้นตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์ จะเกิดขึ้นเมื่อหากมีในกรณี ที่ผลลัพธ์ของการตัดสินใจที่กำหนดจากขั้นตอนที่ 2 มีมากกว่า 1 รายการ จะต้องนำมาลำดับ ความสำคัญแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ วัตถุประสงค์ที่ ต้องมี (must) และวัตถุประสงค์ที่ควรจะมี(want) โดยพิจารณาจากระดับความ เสี่ยงหรือประโยชน์ที่เสียไปถ้าไม่บรรลุวัตถุประสงค์นั้นในการ จัดลำดับความสำคัญ สามารถทำได้โดยกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญเพื่อใช้ในการพิจารณา ภายหลัง ส่วนหนึ่งของระดับความสำคัญสามารถใช้ได้ตั้งแต่ฐาน 10 ถึง 100

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดทางเลือก เป็นการกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ และสามารถ นำไปใช้ได้จริงทางเลือกที่กำหนดมีจำนวนมากเท่าที่ต้องการ โดยพิจารณาควบคู่ไปกับวัตถุประสงค์ ที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินทางเลือกเข้ากับวัตถุประสงค์ เป็นการหาสารสนเทศของ แต่ละวัตถุประสงค์ ในแต่ละทางเลือกเพื่อกำหนดการประเมินหาทางเลือกที่ดีที่สุด ความถูกต้อง แม่นยำของการเลือกทางเลือกขึ้นอยู่กับความถูกต้องสมบูรณ์ของสารสนเทศของแต่ละวัตถุประสงค์ใน แต่ละทางเลือกและเนื่องจากวัตถุประสงค์ที่ควรจะมีหลายประการแต่ละรายการก็จะมีลำดับ ความสำคัญไม่เท่ากัน ซึ่งสามารถใช้วิธีการใช้วิจารณ์อย่างเป็นระบบเพื่อให้การตัดสินใจมี ความน่าเชื่อถือและความสม่ำเสมอ วิธีที่นิยมคือ การให้คะแนน(Scoring) ช่วงของคะแนนในการ พิจารณาของแต่ละวัตถุประสงค์ในแต่ละทางเลือกในช่วงคะแนน 0-5 และ 0-10 คะแนน แล้วนำมา ถ่วงน้ำหนักโดยค่าน้ำหนักความสำคัญของทางเลือกที่ควรจะมีจากขั้นตอนที่ 3 จากนั้นนำมาหา ผลรวมเพื่อพิจารณาคะแนนรวม

ขั้นตอนที่ 6 การเลือกทางเลือก เป็นขั้นตอนของการเลือกทางเลือก ที่ควรจะเป็นมาก ที่สุด จากคะแนนรวมที่คำนวณได้จากขั้นตอนที่ 5 โดยจะถูกนำมาพิจารณาทางเลือกใดที่มีคะแนน รวมสูงสุด แต่ถ้าเป้าหมายและวัตถุประสงค์มุ่งเน้นไปที่ความหมายในเชิงลบคะแนนรวมที่ได้จะมุ่ง ตรงไปที่ค่าที่น้อย ให้เป็นทางเลือกที่ควรจะเป็นมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 การประเมินถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ เป็นการ พิจารณาถึงเหตุการณ์อื่นที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาจากการเลือกทางเลือกนั้น และผลลัพธ์ของ เหตุการณ์นั้นมีผลกระทบในทางลบก่อนที่จะเกิดการตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้าย การประเมินผล เริ่มต้นด้วยการประเมินเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น และความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ จากนั้น

ระบุความเสียหายอันเป็นผลกระทบจากการเกิดเหตุการณ์นั้นๆ (โดยกำหนดเป็นคะแนนระดับความเสียหายสูงสุดที่ 10 คะแนน)

ขั้นตอนที่ 8 การเลือกทางเลือกขั้นสุดท้าย จากทางเลือกที่ได้ในขั้นตอนที่ 6 และการประเมินถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาจากการตัดสินใจในขั้นตอนที่ 7 จะถูกนำมาพิจารณาร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปขั้นสุดท้าย ในกรณีที่ทางเลือกมีเหตุการณ์เกิดขึ้นตามมา โดยมีผลในระดับที่ไม่ร้ายแรงมากหรือมีค่าความน่าจะเป็นต่ำรวมทั้งมีวิธีการในการแก้ไขเหตุการณ์นั้นถ้าเกิดขึ้นจริงก็อาจตัดสินใจจะเลือกทางเลือกนั้น แต่ถ้าทางเลือกที่ได้มีผลจากเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาอย่างร้ายแรง หรือความน่าจะเป็นในการเกิดขึ้นสูงมาก รวมทั้งไม่มีวิธีการแก้ไขปัญหาแล้วอาจจะตัดสินใจยกเลิกทางเลือกที่ได้นั้น และนำทางเลือกที่ได้จัดลำดับไว้ถัดมาขึ้นมาพิจารณาต่อไป

ตัวอย่างของการตัดสินใจโดยใช้ตัวแบบของ Kepner-Tregoe เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกห้องอาหารสำหรับจัดเลี้ยงลูกค้า ของบริษัทแห่งหนึ่ง

1) เป้าหมายของการตัดสินใจ

กำหนดห้องอาหารเพื่อเลี้ยงขอบคุณลูกค้า

2) วัตถุประสงค์

บริษัทได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 5 ประการได้แก่ ความอร่อย, บริการ, บรรยากาศ, ความสะดวกในการจอดรถ, ราคาเหมาะสม และจัดกลุ่มวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

(1) วัตถุประสงค์ที่จะต้องมิ: ความอร่อย

(2) วัตถุประสงค์ที่ควรจะมี: บริการ, บรรยากาศ, ความสะดวกในการจอดรถ, ราคาเหมาะสม

3) จัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์

บริการ	ระดับความสำคัญ	10
--------	----------------	----

บรรยากาศ	ระดับความสำคัญ	8
----------	----------------	---

ความสะดวกในการจอดรถ	ระดับความสำคัญ	6
---------------------	----------------	---

ราคาเหมาะสม	ระดับความสำคัญ	4
-------------	----------------	---

4) กำหนดทางเลือก ห้องอาหารที่เสนอชื่อพิจารณา

(1) ห้องอาหารอร่อย

(2) ห้องอาหารคุณแม่

(3) ห้องอาหารสุขใจ

(4) ห้องอาหารชายทุ่ง

5) ประเมินทางเลือกกับวัตถุประสงค์

(1) วัตถุประสงค์ที่ต้องมี: โดยพิจารณาว่าจากทางเลือกห้องอาหารชายทุ่ง มีอาหารบางรายการยังไม่อร่อยพอ จึงตัดทางเลือกของห้องอาหารชายทุ่งออกจากการพิจารณา

(2) วัตถุประสงค์ที่ควรจะมี: จากทางเลือกที่เหลือจำนวน 3 ทางเลือก ดังนั้นการพิจารณาวัตถุประสงค์ที่ควรจะมีจะพิจารณาห้องอาหาร 3 แห่งในแต่ละวัตถุประสงค์ ดังตารางดังนี้

ตาราง 2.1 แสดงการให้คะแนนร้านอาหารตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	ระดับความสำคัญ	ห้องอาหารอร่อย	ห้องอาหารคุณแม่	ห้องอาหารสุขใจ
บริการ	10	4	6	10
บรรยากาศ	8	6	6	8
ที่จอดรถ	6	2	4	10
ราคา	4	10	8	2

จากตารางการให้คะแนนค่าน้ำหนักความสำคัญแก่ห้องอาหารแต่ละแห่งในวัตถุประสงค์แต่ละข้อ โดยมีค่าคะแนนสูงสุดในแต่ละวัตถุประสงค์คือ 10 คะแนน เมื่อนำมารวมกันพบว่าห้องอาหารทั้ง 3 แห่ง ได้ผลลัพธ์คะแนนรวมดังนี้

ตาราง 2.2 แสดงค่าคะแนนรวมของร้านอาหารหลังจากการคำนวณ

	ห้องอาหารอร่อย	ห้องอาหารคุณแม่	ห้องอาหารสุขใจ
	40	60	100
	48	48	64
	12	24	60
	40	32	8
คะแนน	140	164	232

6) การเลือกทางเลือก

จากคะแนนที่ประมวลผลได้ ห้องอาหารสุขใจมีคะแนนสูงสุดคือ 232 คะแนน ดังนั้นในเบื้องต้นจะเลือกห้องอาหารสุขใจเป็นสถานที่จัดเลี้ยงขอบคุณลูกค้า

7) การประเมินถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาจากการตัดสินใจ

จากการพิจารณาถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาจากการเลือกห้องอาหารสุขใจ คือห้องอาหารสุขใจ ขอยกเลิกการจองสถานที่ภายหลังการติดต่อจองไปแล้ว ซึ่งมีความน่าจะเป็นในการเกิดร้อยละ 1 โดยมีระดับความเสียหายเต็ม 10 คะแนน

8) การเลือกทางเลือกขั้นสุดท้าย

จากการประเมินถึงผลที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาจากการตัดสินใจ พบว่ามีเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นเพียงเหตุการณ์เดียวแม้จะมีระดับความเสียหายสูง แต่ความน่าจะเป็นในการเกิดมีน้อยมาก บริษัทคาดว่าน่าจะป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นจึงตัดสินใจเลือกห้องอาหารสุขใจ

2.1.3 การศึกษาทางไกล

ไกรมส์ (Grimes) ได้ให้นิยามการศึกษาทางไกลว่า คือ "การนำบทเรียนไปสู่ นักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีมากกว่าที่จะใช้เทคโนโลยีนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียน" และไกรมส์ยังได้ ถอดความของคีแกน (Keehan) ซึ่งได้กำหนดลักษณะเฉพาะของการเรียนการสอนทางไกลไว้ ดังนี้คือ

- 1) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนอยู่ต่างสถานที่กัน
- 2) สถาบันการศึกษาซึ่งได้เป็นผู้กำหนดขอบเขตและวิธีการสำหรับการบริหารจัดการ (รวมทั้งการประเมินผลการเรียนของนักเรียน)
- 3) ใช้กระบวนการทางสื่อในการนำเสนอเนื้อหาหลักสูตรและเป็นตัวประสานระหว่างครูกับนักเรียน
- 4) สามารถติดต่อกันได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน หรือสถาบันการศึกษากับนักเรียน

2.1.4 การนิเทศงาน

นิพนธ์ ไทยพานิช (2532) ได้ให้ความหมาย การนิเทศงาน ว่าเป็น กระบวนการ ติดตามผลงาน ซึ่งแจ้งแนวทางปฏิบัติ เสนอแนะ อบรม ฝึกสอน สังเกตการณ์ กระตุ้น แก้ไข และส่งเสริมให้นักศึกษาผู้รับการนิเทศสนใจในงานที่รับผิดชอบและเพิ่มขีดความสามารถในการ ปฏิบัติงานภายในขอบเขตให้ดีขึ้น

เทคนิคการนิเทศ แบ่งตามลักษณะรายบุคคลและรายกลุ่ม ดังนี้

- 1) การนิเทศรายบุคคล ได้แก่
 - การเยี่ยมชั้นเรียน
 - การสังเกต
 - การสาธิต

- การให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้รู้จักเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2) การนิเทศรายกลุ่ม ได้แก่

(1) เทคนิคการให้คำปรึกษา

(2) การนิเทศแบบพหุทำ คือ การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการ

การ นิเทศ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

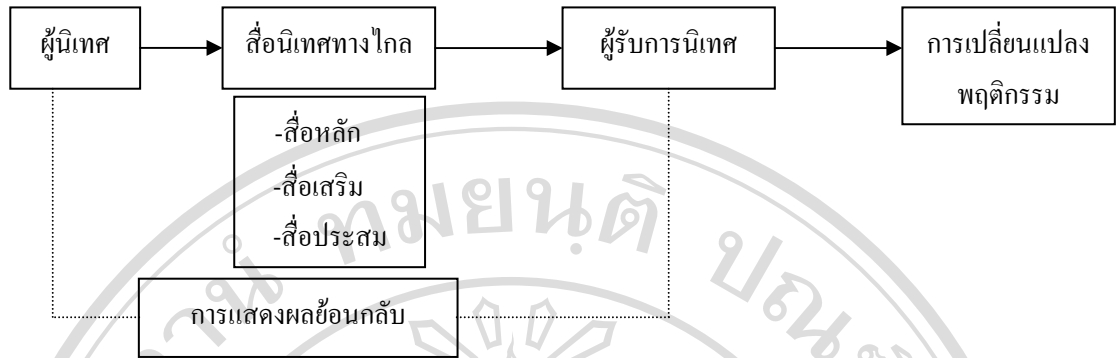
2.1.5 การนิเทศทางไกล

การนิเทศไกลมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายการนิเทศทางไกลไว้หลายท่าน ดังนี้ นิพนธ์ ไทยพานิช (2532) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศทางไกลไว้ว่า การนิเทศทางไกลเป็นการให้ความรู้ คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ที่ไม่สามารถนิเทศได้อย่างสม่ำเสมอ จำเป็นต้องใช้สื่อประเภทต่างๆ ช่วยในการเผยแพร่ความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การบริหาร และการนิเทศการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้ให้ความหมายของการนิเทศทางไกลไว้ว่า เป็นการนิเทศการศึกษาที่มีผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไม่มีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรงแต่อาศัยสื่อต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แถบบันทึกเสียง ในการถ่ายทอดความรู้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศนำความรู้ไปปรับปรุงและพัฒนางานของตน

จากแนวคิดในการให้ความหมายของการนิเทศทางไกลดังกล่าว สรุปได้ว่าการนิเทศทางไกลหมายถึง การนิเทศการศึกษาที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไม่มีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง ต้องอาศัยสื่อต่างๆ ถ่ายทอดสาระในการนิเทศสื่อในการนิเทศทางไกล

การใช้สื่อการนิเทศทางไกลผู้นิเทศต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระ และการส่งสารที่จะส่งออกไปจำเป็นต้องกระจำจชัด ง่ายต่อการตีความและการทำความเข้าใจของผู้รับการนิเทศเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศติดต่อสื่อสารกับผู้นิเทศได้ เช่น เปิดโอกาสตอบคำถาม หรือรวบรวมปัญหามาเสนอทางแก้ไขในการเสนอเรื่องราวต่อไป การนิเทศการศึกษาจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดควรต้องใช้การนิเทศทางตรง การนิเทศทางไกล และการนิเทศภายในสนับสนุนซึ่งกันและกัน

รูป 2.2 แสดงการใช้สื่อในกระบวนการนิเทศทางไกล

2.1.6 เทคโนโลยีทางการศึกษา

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์(2547) ได้ให้ความหมายเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างมีระบบเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน แก้ไขปัญหา และพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มีความหมายไม่เพียงแต่เป็นวิทยาศาสตร์ทางธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังรวมหมายถึงวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา และศาสตร์ในการบริหารงานครอบคลุมทั้งด้านบริหารวิชาการและบริการ ดังนั้นในการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาปรับปรุงประสิทธิภาพในการศึกษา จึงครอบคลุม 3 ด้าน คือ

- 1) เครื่องมืออุปกรณ์การสอนต่างๆ (Devices หรือ Hardware) เป็นการนำอุปกรณ์มาใช้ในการศึกษา
- 2) วัสดุ(Materials หรือ Software) เป็นการผลิตวัสดุการสอนแนวใหม่ การนำเอาวัสดุการสอนมาใช้ตลอดจนการผลิตบทเรียนสำเร็จรูปในรูปแบบต่างๆ
- 3) วิธีการและเทคนิค(Methods and Techniques) ได้แก่ กระบวนการ กิจกรรมต่างๆ ที่ประยุกต์มาใช้

การศึกษาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการจัดการศึกษานั้น จะยึดหลักการทั่วไปเหมือนการนำเทคโนโลยีไปใช้ในสาขาวิชาการอื่น ๆ คือ

ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายความว่า เมื่อนำเอาเทคโนโลยีมาใช้แล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ตามที่วางจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมไว้ในแผนการสอน

ประสิทธิผล (Productivity) หลังจบกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ประหยัด (Economy) การที่จะนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ควรเลือกวิธีการที่คุ้มค่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ สะดวกและประหยัดทรัพยากร เช่น เงิน เวลา วัสดุ อุปกรณ์และบุคลากร

เทคโนโลยีทางการศึกษาไม่ได้หมายถึงแต่เฉพาะวัสดุ (Software หรือ Materials) กับ อุปกรณ์ (Hardware) เท่านั้น แต่ยังหมายถึงวิธีการจัดระบบ แนวความคิดและระบบต่างๆ ที่สัมพันธ์กันรวมทั้งเทคนิควิธีการ แนวปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานคล่องไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ ซึ่งสิ่งต่างๆจะเป็นระบบที่สัมพันธ์กัน

2.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาและสรุปเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ดังนี้หัวข้อและรายละเอียดดังนี้

2.2.1 การจัดการฝึกงาน

2.2.2 วิธีการตัดสินใจ

2.2.3 การจัดการนิเทศทางไกล

2.2.1 การจัดการฝึกงาน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการฝึกงาน มีผู้ศึกษาไว้หลายลักษณะทั้งในเรื่องของสภาพการจัดการฝึกงานและสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกงาน ตลอดจนรูปแบบและความคาดหวัง และข้อเสนอแนะต่างๆ ของการจัดการฝึกงานที่ควรจะเป็นดังสรุปได้จากผู้วิจัยดังนี้

เพียรทอง ธรรมเมืองมูล (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงปัญหาการจัดการฝึกงานในสถานประกอบการ เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการฝึกงานของนักศึกษาโดยการใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามให้เลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ นักเรียน ผู้ควบคุมการฝึกงาน และอาจารย์นิเทศ ได้ผลสรุปของการศึกษา คือ สถานประกอบการขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการฝึกงาน ทำให้บางหน่วยงานจัดลักษณะงานให้แก่นักศึกษาฝึกงานได้ไม่ตรงตามสาขาวิชาชีพ แนวทางในการฝึกงานคือ ควรมีการกำหนดเงื่อนไขก่อนการฝึกงาน มีการเตรียมความพร้อมทั้งในสถานศึกษา ก่อน ควรกำหนดกิจกรรมที่ต้องฝึก สำหรับการดำเนินงานควรเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของทุกฝ่าย ทั้งนักเรียน อาจารย์นิเทศ และผู้ควบคุมการฝึกงาน สำหรับด้านการประเมินผลการฝึกงาน ควรมีการประเมินจากสถานศึกษาและสถานประกอบการ เมื่อนักเรียนฝึกงานเสร็จควรจัดปัจฉิมนิเทศฝึกงาน สำหรับปรับปรุงการจัดการฝึกงานของนักศึกษาต่อไป

นัฐวุฒิ อัมพรัศคค์ (2542) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสภาพการดำเนินการจัดการฝึกงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ได้ศึกษาถึงแนวทางความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการในการจัดการฝึกงานของนักศึกษาผลการศึกษารูปได้ว่า อาจารย์ผู้ประสานงานจะเป็นผู้วางแผนและมอบหมายให้นักศึกษาออกสำรวจและติดต่อสถานประกอบการก่อน หลังจากนั้นสถานศึกษาติดต่อสถานประกอบการนั้นอย่างเป็นทางการอีกครั้ง โดยออกหนังสือขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าฝึกงาน ในส่วนของการดำเนินการนั้นอาจารย์นิเทศจะไปทำการนิเทศนักศึกษามากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เมื่อเสร็จสิ้นจากการฝึกงานแล้วได้มีการประเมินผลความร่วมมือกันกับผู้ควบคุมการฝึกงาน จากนั้นสถานศึกษาจะทำหนังสือขอบคุณ ส่วนผู้ควบคุมการฝึกงานจะเป็นผู้ที่คอยดูแลและเอาใจใส่การฝึกงาน ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ดูแลความปลอดภัยและประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษา จากการสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบการต้องการให้สถานศึกษาเน้นมากที่สุดคือการให้นักศึกษาที่ฝึกงานมีการประกันชีวิต เน้นการสอนเพิ่มทักษะเพิ่มเติม เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม และการจัดสัปดาห์แนะแนวอาชีพหรือตลาดแรงงาน ส่วนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้ประสานและอาจารย์นิเทศนักศึกษาฝึกงานคือ การขาดความพร้อมในด้านบุคลากร เวลา และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ส่วนผู้ควบคุมการฝึกให้ข้อเสนอแนะว่านักศึกษายังขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และยังขาดความมั่นใจในงานที่ได้รับมอบหมาย จึงให้สถานศึกษาเน้นในด้านทักษะมากขึ้น และสิ่งที่เจ้าของสถานประกอบการไม่ต้องการมากที่สุดคือ ขาดงบประมาณในการสนับสนุนทุนวิจัย และการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

ยุคนธร เชตุพงษ์(2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการออกฝึกงานภายนอกสถานศึกษาของนักศึกษาของคณะบริหารธุรกิจวิทยาเขตพณิชยการพระนคร ได้รายงานถึงปัญหาอุปสรรคที่พบดังนี้

1) ด้านการจัดและดำเนินการฝึกงาน สถานประกอบการไม่สามารถประสานงานกับสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางและเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาก่อนออกฝึกงาน, สถานประกอบการไม่ทราบจุดมุ่งหมายของการฝึกงานตามหลักสูตรอย่างแท้จริง, สถานประกอบการไม่มีตำแหน่งงานที่เหมาะสมกับนักศึกษาฝึกงาน

2) ด้านรูปแบบการรับนักศึกษาฝึกงาน การนิเทศนักศึกษาของอาจารย์นิเทศขาดการประสานงานกับสถานประกอบการ, การให้นักศึกษาเป็นผู้ติดต่อที่ฝึกงานเองไม่ได้รับความเชื่อถือเท่าที่ควรและการส่งนักศึกษาเข้าฝึกงานในสถานประกอบการขาดการต่อเนื่องไม่สม่ำเสมอ

3) ด้านคุณสมบัติของนักศึกษาฝึกงาน นักศึกษาไม่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา ในขณะที่ปฏิบัติงานได้, นักศึกษาไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และนักศึกษาไม่มีความละเอียดรอบคอบ ในการปฏิบัติงาน

4) ด้านความรู้ความสามารถวิชาชีพ นักศึกษาไม่สามารถวิเคราะห์ และวางแผนการปฏิบัติงานได้ นักศึกษาไม่สามารถสื่อสารด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษรทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้ดี และนักศึกษาไม่มีทักษะวิชาชีพ และวิชาชีพพื้นฐานในการฝึกงาน

พัชรี จิตตสุโก (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของสถานประกอบการที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรับนักศึกษาเข้าฝึกงานได้จำนวนจำกัด นักศึกษาที่เข้าฝึกงานบางส่วนยังขาดความสนใจและไม่กระตือรือร้นในการอุทิศเวลาในการฝึกงาน นักศึกษามีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอที่จะฝึกงานในบางแผนก และนักศึกษายังขาดทักษะในการสื่อสาร(ภาษา) กับผู้อื่นและสถานประกอบการมีความเห็นและต้องการให้สถานศึกษาดำเนินการดังนี้

- 1) อาจารย์นิเทศไปติดตามผลการฝึกงานของนักศึกษาน้อย ๆ
- 2) การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของนักศึกษาระหว่างที่นักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ
- 3) ต้องการให้ส่งนักศึกษามาฝึกงานอย่างต่อเนื่อง
- 4) นักศึกษาที่มาฝึกงานควรจะมีความรู้ตรงกับสาขางานที่มาฝึก
- 5) ควรกำหนดระยะเวลาในการฝึกงานให้ชัดเจน

สุรพร และคณะ (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยและรายงานถึงคุณสมบัติของนักศึกษาที่สถานประกอบการต้องการนอกเหนือจากความสามารถทางด้านวิชาการ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้บ้างแล้ว ยังต้องการให้นักศึกษามีความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนความมีลักษณะของผู้นำและผู้ตามที่ดี นั้นหมายความว่า ในการฝึกงานจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ตลอดจนการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการทำงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ จากหน่วยงาน คือในเรื่องของ การประสานงาน ระหว่างคณะวิชาสัตวศาสตร์กับสถานประกอบการ น้อยเกินไป ค่อนข้างล่าช้า ควรมีสุนัขประสานงานของนักศึกษาเมื่อมีปัญหาจะได้ให้คำปรึกษาได้ง่าย ตั้งแต่ก่อนส่งนักศึกษาฝึกงาน และระหว่างนักศึกษาฝึกงาน การนิเทศงานควรอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อติดตามดูแลนักศึกษาฝึกงาน มีการติดต่อพูดคุยกันอย่างต่อเนื่อง ถึงระบบการฝึกงานและความต้องการฝึกงานไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้นักศึกษาได้รับสิ่งจูงใจในการประกอบอาชีพ และคณะควรมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากนักศึกษา

ที่ไปฝึกงาน และอาจารย์ที่ไปนิเทศการฝึกงานเพื่อจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนครบถ้วน นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนของคณะวิชาฯ ได้จริง

จากสภาพการดำเนินงานจัดการการฝึกงาน ตลอดจนสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยแต่ละท่านได้ทำการศึกษาเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในการจัดการฝึกงานของนักศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งหากสถานศึกษาดำเนินการโดยการขาดการวางแผน ตั้งแต่ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนส่งนักศึกษาฝึกงานในการทำให้สถานประกอบการมีความเข้าใจอย่างแท้จริงถึงวัตถุประสงค์ และให้ความเอาใจใส่ต่อการฝึกงานของนักศึกษา นักศึกษาจึงไม่สามารถเรียนรู้ประสบการณ์ และเพิ่มทักษะในสาขาวิชาชีพของตนเองได้ รวมถึงการติดต่อประสานงานระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา และการติดตามดูแลนักศึกษาหรือเยี่ยมศึกษาน้อยและไม่ต่อเนื่อง ทำให้การแก้ไขปัญหาหรือการให้คำแนะนำนักศึกษาช้าเกินไป ส่งผลต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาไม่มีการพัฒนาปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาได้

2.2.2 วิธีการตัดสินใจ

ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวิธีการตัดสินใจ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หลายตัวแบบ เพื่อทำการวิเคราะห์การประเมินผล 2 รูปแบบ คือ การประเมินผลแบบปกติและการประเมินผลแบบถ่วงน้ำหนัก ดังรายละเอียดและผลการวิจัยดังนี้

ประพันธ์ บุญเกิด (2548) ศึกษาวิธีการตัดสินใจในการเลือกระบบควบคุมอัตโนมัติที่เหมาะสมสำหรับกระบวนการผลิตน้ำของโรงกรองน้ำโรงไฟฟ้าแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต จ. ลำปาง โดยได้ศึกษาถึงกระบวนการในการตัดสินใจรวมทั้งพัฒนาระบบการตัดสินใจ โดยทำการศึกษาทฤษฎีในการตัดสินใจแบบต่างๆ พิจารณาประกอบกับคุณสมบัติของระบบควบคุมอัตโนมัติที่มีใช้งานในปัจจุบันรวมถึงศึกษาข้อจำกัด และระบบควบคุมของโรงกรองน้ำโรงไฟฟ้าแม่เมาะ โดยได้ทำการวิเคราะห์การประเมินผลด้วยกัน 2 รูปแบบ คือ การประเมินผลแบบปกติและการประเมินผลแบบถ่วงน้ำหนักโดยใช้วิธีการประเมินด้วยกัน 4 วิธี คือการวิเคราะห์แบบดีไม่ดี (Pros & Cons Analysis) การวิเคราะห์การตัดสินใจแบบเคที (Kepner-Tregoe Decision Analysis) การวิเคราะห์ลำดับกระบวนการ (Analytic Hierarchy Process) การวิเคราะห์ด้วยมูลค่าปัจจุบัน (Present Worth Analysis) โดยทำการประเมินกับทางเลือก 3 ทางเลือกของระบบควบคุมที่มีใช้งานทั่วไปผลจากการใช้วิธีการตัดสินใจทั้ง 4 วิธี ทั้งการประเมินแบบปกติและการประเมินแบบมีน้ำหนักผลมาทำการเปรียบเทียบกับผลการประเมินผลด้วยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Assessment) เพื่อหาผลลัพธ์ที่มีความสอดคล้องกับผลการประเมินทางเลือกของผู้เชี่ยวชาญพบว่า วิธีการวิเคราะห์แบบดีและไม่ดี ทั้งการประเมินแบบปกติและถ่วงน้ำหนักให้ผลไม่สอดคล้องกับการประเมินของ

ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนการวิเคราะห์การตัดสินใจแบบ K-T ให้ผลลัพธ์สอดคล้องกับการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งการประเมินแบบปกติและถ่วงน้ำหนัก ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ลำดับกระบวนการ ผลลัพธ์การประเมินแบบปกติให้ผลไม่สอดคล้องกับการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ แต่เมื่อประเมินแบบถ่วงน้ำหนักให้ผลลัพธ์สอดคล้องและการประเมินผลด้วยมูลค่าปัจจุบันให้ผลลัพธ์สอดคล้องกับการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

จากผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยดังกล่าว ได้ผลการวิจัยของการใช้ตัวแบบการตัดสินใจแบบ Kepner-Tregoe Decision Analysis ที่ให้ผลลัพธ์สอดคล้องกับการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งการประเมินแบบปกติและถ่วงน้ำหนักได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในส่วนของการช่วยเหลือในการตัดสินใจเลือกสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาให้มีความเหมาะสมได้

2.2.3 การจัดการนิเทศทางไกล

มยุรี เรืองเดช (2534) ได้ทำให้การศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการจัดการนิเทศทางไกลตามธรรมชาติของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าศึกษานิเทศก์ทั้งหมดมีปัญหาในการจัดนิเทศทางไกล โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องปรากฏว่า มีปัญหาการจัดการนิเทศทางไกลเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ ความพร้อมในการนิเทศทางไกล กระบวนการนิเทศทางไกล คุณสมบัติของนิเทศทางไกล โครงสร้างนิเทศทางไกล การประเมินผลการนิเทศทางไกล และวางแผนการนิเทศทางไกล

วิทยา วิเชียรรัตน์ (2535) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการนิเทศ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่าโดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน และการนิเทศเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนด้วยตัวเอง ประเมินรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานการนิเทศ การศึกษาของจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งดูได้จากพฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นคุณภาพของนักเรียนดีขึ้น ดังนั้นจึงถือว่าการเยี่ยมชมการเรียน และการนิเทศเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนด้วยตัวเอง เป็นวิธีการนิเทศหรือรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ติดตามควบคุม กำกับในการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

อุรัญ หงษ์ศรีจันทร์ (2539) ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องของการปรับปรุงการนิเทศ การศึกษาเพื่อให้โรงเรียนดีขึ้น พบว่าการนิเทศการศึกษาจะต้องผูกพันกับการปรับปรุงทักษะของครูในเรื่องสำคัญหลาย ๆ เรื่อง เช่น การวางแผน การดูแลเด็ก การประเมินผล และการควบคุมความประพฤติ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคน เพื่อมุ่งใจให้ผู้นิเทศมองเห็นข้อบกพร่องในเรื่องที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมในสิ่งต่าง ๆ

จากงานวิจัยเกี่ยวข้องดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การนิเทศทางไกลเป็นเทคนิคการนิเทศที่สำคัญวิธีหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาและการติดตามดูแลผู้ได้รับการนิเทศ โดยผ่านสื่อที่ใช้ในการนิเทศ ที่จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจหรือให้คำแนะนำให้กับผู้รับการนิเทศ ทำให้ผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved